

קהילת ראש הגבעה

בנשיאות מורינו הגאון הרב דניאל בלסקי שליט"א

שבת הגדול דרשה

של מורינו הרב הגאון

ר' דניאל בלסקי

שליט"א

Thursday Night

9:00pm

In the Sfardi Shul

3 Metsarei Tiran St

זמנים

שבת הגדול פרשת מצורע תשע"ט

6:30	הדלקות נרות
6:50	מנחה וקבלת שבת
9:27	סוף זמן קריאת שמע
9:15	שחרית
9:45	ברכו
2:00	חברת תהילים
2:25	חברת מחודדים בפוך
6:40	מנחה
	~ שלוש סעודות ~
7:52	מעריב
8:22	מעריב ר"ת 72

A Vort from the Ruv

Rabbi Daniel Belsky, shlit" a

We went out of Mitzrayim counting time from Nissan (see Ramban Shemos 12-2). Hachodesh Hazeh Lachem. The months were given names only by number. This changed after Purim. Our names for months came with us from Bavel. This too is a part of redemption. We counted from the redemption that was - and we live in anticipation of what will be (as reflected in the return from Bavel). The month of Nissan reflects the beginning - Reishis. Adar reflects the end - Achris. We put Purim next to Pesach - read the Megila in the second Adar. This is to close the circle. Masmich Geula Legeula. However the month of Nissan itself has two personalities. It saw the exodus from Mitzrayim in year one and it saw the erection of the Mishcan in year two. These became

fused in Parshas Hachodesh. The reading from the Torah was the Korban Pesach and the reading from the Haftara was the ultimate dedication. This was seen by Yechezkel - it was originally in Nissan and will again be in Nissan. We are rejoicing these days. We don't say Tachnun - over the consecration of the Mishcan. The Chasam Sofer notes (O.C. 103) that this became relevant with the destruction of the Mikdash. Once again we are in a state of wandering; our Mikdash Me'at travels with us. However these are only twelve (or thirteen) days. The days after Pesach are also very special. The Chasam Sofer notes in the name of the Maase Rokeach (ibid) that the building of the Mikdash will be Pesach - with the destruction of Amalek - and the consecration will be the 7 days after Pesach (like Shlomo made the first consecration before Succos). May we merit. Amen. 🌞

משכו וקחו לכם - משכני אחרריך נרוצה

הרב משה רוט שליט"א

נרוצה, שבמסכת קידושין מבואר שלקניין משיכה יש ב' צורות, הא' משיכה במקל והיא רצה לפניו, והב' קורא לה והיא באה אליו, וכאשר הקב"ה מבקש למשוך את ישראל אליו, מבקשת כנסת ישראל שלא יעשה המשיכה ע"י הכשה במקל והיא רצה לפניו אלא ע"י קורא לה והיא רצה אחריו, וזהו 'משכני - כיצד? - אחרריך נרוצה' באופן שתעורר אותנו באהבה לרוץ אחרריך.

יש לנו ללמוד מזה, שגם כאשר אנו צריכים להוכיח את זולתינו, שלא להוכיח בדרך כעס ובזיון חלילה אלא בדרך ריצוי ואהבה, וכמו שמתנהג הקב"ה איתנו בתוכחת נועם לעורר אותנו מתוך אכילה ושתייה ושמחה עד שנבוא מאלינו לידי בחינת 'אחרריך נרוצה'.

ולפי"ז נשוב לבאר דברי השם משמואל הנ"ל, שנקראת שבת זו 'שבת הגדול' ע"ש הנס הנפלא שהיה שראו המצרים את אלוהיהם נלקחים לשחיטה ולא יכלו לעשות מאומה, שזה היה בדרך של 'גדולה' מידת החסד, כי לא נעשו המצרים ע"י תוכחה ומשפט, אלא הראה להם הקב"ה את אפסיותו של אלוהיהם, שאין לו כוח להציל עצמו מיד בני ישראל.

וראיתי שפירשו כך את לשון הכתוב בהפטרת הפרשה 'לפני בא יום ה' הגדול והנורא' שהוא כנגד גאולת תשרי וניסן, כמו שאמרו חז"ל שבתשרי פסק השיעבוד ובניסן נגאלו, ובחינת 'נורא' היינו בחינת תשרי שאז נקרא 'ימים נוראים', ואומרים גדול 'נורא', משום שאז הוא מקרב אותנו ע"י היראה והפחד מן הדין, ואילו בניסן הוא בחינת 'גדול', שכולו חסד, כי אז הוא מושך אותנו ע"י אהבה וגאולה. ומה מאד מתאים שקוראים את השבת שבת 'הגדול', כי אז מתחיל בחינת ניסן, שכולו חסד בלא משפט כמוש"כ השם משמואל הנ"ל.

ג. ובאמת גם כלפי ישראל עצמם היה בנס שבת הגדול בחינה של 'משוך חסדך', שבזה 'משך' הקב"ה את ישראל אליו בדרך פיתוי ואהבה, וכמו שהביא רבינו בחיי כאן מדברי חז"ל במדרש: משכו וקחו לכם, משכתם הצאן למצוה - אמשיך אויביכם לים סוף ואטביעם בו. ובזכות זה 'ומשכתי אליך אל נחל קישון את סיסרא'. דבר אחר, מפני שירידת אבותינו למצרים היתה על ידי משיכה, שנאמר וימשכו ויעלו את יוסף, ועליהם נאמר 'הוי מושכי העון בחבלי השוא' ובלשון הזה נכתב עליהם עונש שנאמר 'ותמשך עליהם שנים רבות', וישראל נקראו 'עם ממושך ומורט', וכשחוזרים בתשובה נאמר עליהם 'משוך חסדך ליודעיך' וכתוב 'משכני אחרריך נרוצה' וכתוב 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה'.

הרי שכשם שירידת יעקב ובניו למצרים היה ע"י פיתוי ולא בשלשלאות של ברזל, וכן הכניסה לשעבודו של פרעה היה ע"י משיכה ופיתוי, כמו"כ התיקון לזה בגאולת מצרים הוא ע"י 'משיכה', משכני אחרריך נרוצה, שהקב"ה גורם לנו להמשך אחריו באהבה.

ובאמת מצאנו בקרבן פסח עצמו מצאנו שפיתה הקב"ה את ישראל להכניס עצמם בברית מילה, כמו שאמרו חז"ל במדרש רבה: והיה הקב"ה מבקש לגאלן ולא היה להם זכות, מה עשה הקב"ה קרא למשה ואמר לו לך ומהול אותם.. והרבה מהן לא היו מקבלים עליהם למול, אמר הקב"ה שיעשו הפסח, וכיון שעשה מעשה את הפסח גזר הקב"ה לד' רוחות העולם ונושבות בגן עדן ומן הרוחות שבגן עדן הלכו ונדבקו באותו הפסח, שנאמר עורי צפון ובואי תימן, והיה ריחו הולך מהלך ארבעים יום. נתכנסו כל ישראל אצל משה ואמרו לו בבקשה ממך האכילנו מפסחך, מפני שהיו עייפים [תאבים ומשתוקקים] מן הריח, השיב להם אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין.. מיד נתנו עצמן ומלו' הרי שהפסח עצמו היה לו בחינה של 'משכו', שהיה מושך את לבבות ישראל אחריו בריחו הנפלא והנעים.

יש להוסיף ולבאר למה דוקא 'ריח' הפסח פיתה ומשך את ישראל ולא 'טעמו' או 'מראהו' או קול שירת ההלל הנעימה וכדומה... והביאור בזה

א. "שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול [א]ה, אצל הגריש"א זי"ע היו אומרים 'א' גוטען שבת הגדול' כדי לקיים 'קורין אותו שבת הגדול'... לפי שנעשה בו נס גדול שפסח מצרים מקחו בעשור, והיה בשבת, ולקחו להם כל אחד מהם לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו ושאלום המצרים למה זה לכם והשיבו לשחטתו לשם פסח במצות השם עלינו והיו שנייהם קהות על ששוחטין את אלוהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול". (טור סימן ת"ל)

בספר 'שם משמואל' מסוכטשוב זי"ע הקשה הלא במצרים היו ניסים ונפלאות גדולים ועצומים מנס זה, שלא היה משודד מערכות טבע, ואין יתכן שדוקא נס זה נקרא 'הגדול', והיה ראוי יותר לקרוא לפסח 'יו"ט הגדול' על שם הנס הגדול של מכת בכורות.

וביאר השם משמואל שיש ב' מיני ניסים, יש ניסים אשר נעשים במידת החסד בלא כל תערובת של דין, כמו המת אשר החיה אלישע שלא נעשה מזה שום נזק לזולתו, ויש ניסים שנעשים בתערובת של מדת הדין, כלומר שהקב"ה מציל את ישראל ע"י ששופט והורג את שונאיהם, וכמו שיצא מלאך ה' ויך במחנה אשור כדי להציל את ישראל. והנה, ידוע שמידת החסד נקראת 'גדולה', ולכן כל ניסי מצרים אינם נקראים 'גדולים', כי לא נעשו רק במדת החסד אלא בשיתוף מידת הדין ששפטה והענישה את המצרים, אבל 'גדולה' נקרא נס שלא היה ממנו שום נזק לזולתו, וכמו שאמר המלך לגיחזי (מלכים ב ח) "ספרה נא לי את כל הגדולות אשר עשה אלישע", ומה סיפר לו גיחזי - ממשיך הפסוק: ויהי הוא מספר למלך את אשר החיה את המת.. וכו"ו כי נס זה נקרא 'גדול' שלא היה ממנו שום נזק לזולתו כאמור.

ולכן, דוקא נס שבת הגדול נקרא 'גדול', כי המצרים לא ניזוקו כלום ע"י אותו נס, משא"כ כל ניסי מצרים שהיה בהם דין ומשפט במצרים. עכ"ד השם משמואל.

יש להתפעל מזה מאד, שלמרות כל הניסים והנפלאות שזכינו להם ביציאת מצרים מ"מ אנו מרגישים בהם איזה חסרון בכך שהם נעשו ע"י משפט ודין במצרים. ובאמת מפורש הוא בדברי חז"ל שבקשו מלאכי השרת לומר שירה בקריעת ים סוף ואמר להם הקב"ה 'מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?!' הרי שאין השמחה שלמה כאשר הגויים מתייסרים.

ב. ויש להוסיף בזה, דמעלת הנס של שבת הגדול אינה משום חמלה גרידא על המצרים שלא נתייסרו בנס זה, אלא יש כאן עומק יותר: שהרי מבואר בתורה שתכלית מכות מצרים לא היתה רק בשביל ישראל, אלא גם בשביל המצרים, כמו שכתוב 'וידעו מצרים כי אני ה' בנטותי את ידי על מצרים', בזאת תדע כי אני ה', 'למען תדע כי אין כה' אלקינו' 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ' 'בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ' 'בעבור זאת העמדתך בעבור הראותך את כבודי', הרי שתכלית מכות מצרים היה גם בשביל ללמד את הגויים את ידיעת ה'.

ואמנם, כאשר הקב"ה מוכיח ומלמד ישנם ב' דרכים לעשות זאת - ע"י משפט ודין, או ע"י פיתוי וחסד, בתוכחת נועם. בשם המגיד ממעזריטש כתבו על הפיוט 'משוך חסדך ליודעך אל קנא ונוקם', ולכאורה - מה עניין 'חסדך' אצל 'אל קנא ונוקם'? אלא שיש נקמה ותוכחה הנעשית ע"י המשכת חסד, וכמלך שכפרי אחד קיללו, ובמקום להורגו צויה להשפיע עליו עושר וחכמה ולהושיבו בין חכמי המלוכה, עד שמלאו פניו בושא וכלימה איך העיז פניו בפני מלכו מטיבו. וכך היא תוכחת נגעי בתים, אשר היא בבחינת 'משוך חסדך אל נוקם', שהעונש נעשה בדרך של חסד ואהבה, עד שהחוטא מתבייש בעצמו על חטאיו לעומת חסדי השי"ת שמשפיע עליו. ובשם הרבי מפישיחא אמרו שזהו כוונת הפסוק 'משכני אחרריך

עשרה פרסאות ישכיר לך אדם חמורו בזוז אחד, שכבר נהגו כן, ואם תאמר לו לילך פרסה יותר - יבקש שני זוזים]. והגר"א קוטלר הקשה הרי מדובר כאן שבזמן שהאחד לומד את הפעם המאה ואחת אין השני מתעסק בדברים בטלים, דא"כ היינו לא עובד אלקים שעובר על בטול תורה, ובהכרח מדובר שהשני גם כן לומד אלא שהפסיק לחזור והתחיל ללמוד עניין חדש, ואעפ"כ נחשב הוא 'אשר לא עבדו' מחמת שלא חזר מאה פעמים ואחד. וגם זה הוא מעניין המשיכה, להמשיך אחרי מתיקות התורה בלהיטות, ולא להסתפק אפילו במאה פעמים, אלא לחזור שוב ושוב ושוב.

כל זה הוא עיקר צורת ההתקרבות בדורות הללו קודם ביאת המשיח, וכמו שמסיים הנביא 'הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם', ולא כתוב שילמדם בינה ודעת או שיטיב את מעשיהם אלא 'שישיב את לבם', כי עיקר הקירוב הוא ע"י משיכת הלב ופיתויו, כשהוא מרגיש נועם ריח גן עדן של עבודת השי"ת.

והדברים מפורשים בפירושו רש"י שם: "והשיב לב אבות - לקב"ה, על בנים - על ידי הבנים, יאמר לבנים דרך האבה ורצון לנו ודברו אל אבותיכם לאחוז בדרכי המקום וכן ולב בנים על אבותם".

וזקני רש"י לוי"ן זצ"ל אמר בזה, שבזמנינו ב"ה מצויים הרבה בעלי תשובה אשר הוריהם אינם שומרי תורה ומצוות והם חזרו בתשובה, אך לעומת זו ישנם רבים שהאבות הינם עובדי ה' יקרים ונפלאים ובניהם רח"ל נתרחקו מן הדרך לשברון לב הוריהם, ועל זה מבטיחנו הנביא שיעורר ה' משיכת לב גדולה לעבודת ה' עד שיתקרבו הילדים הרחוקים אל דרך הוריהם, וההורים הרחוקים אל דרך בניהם בעלי התשובה, ויהיו כולם לב אחד לעבודתו יתברך.

על פי מה דאיתא בגמרא ביומא דף פ"ב שהיתה מעוברת שהריחה ביום כיפורים ריח מאכל, ולחשו לה שיום הכפורים הוא, והועיל לה [שפסק העובר מתאוותו], וקרא רבי על העובר 'בטרם אצרך בבטן ידעתיך' ויצא ממנו רבי יוחנן. לעומת זה, היתה אשה אחרת שהריחה ולא הועיל לה הלחישה וקראו על העובר 'זורו רשעים מרחם' ויצא ממנו שבתאי אוצר פירי הרשע.

וביאר המהרש"א בחידושי אגדות שם שהריח מסמל עונג רוחני, כמו שאמרו חז"ל 'כל הנשמה תהלל וגו' איזה דבר שהנשמה נהנית ממנו הוי אומר זה הריח' והצדיק היה מספיק לו הריח הרוחני ואילו הרשע לא נרגע מתאוותו עד שירגיש טעם גופני עיי"ש. ולכן פיתה אותם הקב"ה עם ה'ריח' של הפסח דוקא שהוא מסמל את העונג הרוחני שנמשכו ישראל אחריו.

T מה מאד מתאים לכל זה דברי הנביא בהפטרת שבת הגדול שמוכיח את ישראל שאינם מרגישים המתיקות והמשיכה בעבודת ה' 'אמרתם שווא עבוד אלקים ומה בצע גו' וכי הלכנו קדורנית גו', כי זהו עניין שבת הגדול להמשיך אחר חסדי ה' עלינו באהבה, כמשיכת בהמות לקרבן פסח, קורא לה והיא באה, משוך חסדך ליודעך, משכני אחרוך נרצה.

ויומתק מאד לפי"ז מה שאמר הפסוק בהפטרות 'ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו' והקשו חז"ל בחגיגה ט ע"ב - היינו צדיק היינו עובד אלהים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו! ותיצרו: עבדו ולא עבדו - תרוייהו צדיקי גמורי נינהו. ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד. - אמר ליה: ומשום חד זימנא קרי ליה לא עבדו? אמר ליה: אין, צא ולמד משוק של חמרין: עשרה פרסי - בזוזא, חד עשר פרסי - בתרי זוזי. [עד

THE LIVING WATERS OF TESHUVAH

Rabbi Yaakov Klein

In this week's parsha, we learn about the purification process of the metzora, one who has been stricken with a special kind of leprosy as a result of improper speech. The Torah teaches that after his leprosy has healed, a ritual is performed in which a bird is slaughtered over an earthenware vessel containing "mayim chayim", spring water. Then, cedar wood and a low grass are wrapped with a red thread, gathered together with a second bird, and dipped in the blood of the first. The Chiddushei HaRim notes that while water is used in virtually all other purification processes, this is the only impurity which requires spring water. Why is it that the metzora's purification carries this special requirement?

The tzaddik answers with an amazing thought. Chazal teach that the grass and cedar used in the metzora's purification symbolize his resolve to fix the underlying attitudes that caused him to spread slander and gossip by humbling himself like the lowly grass and eradicating his cedar-like arrogance. The process was a demeaning one; the items used were mere symbols for a difficult, complex, and oftentimes painful period of introspection and transformation. The greatness of his sin and the requisite teshuvah needed were so great that it was possible for

one to be entirely consumed by the extent of the damage caused by his words and the great destruction his haughtiness had brought upon himself, his peers, and all the spiritual worlds. Oftentimes, this intense shame and guilt could lead to the sense that Hashem no longer has interest in his service, culminating in debilitating despair and a deep sense of spiritual lethargy.

The Chiddushei HaRim explains that the reason the Torah necessitated the use of spring water in the Metzora's purification was to protect against this terrible mistake. The Hebrew term for spring water, "mayim chayim", denotes vibrancy, vitality, energy, movement, and life. By including mayim chayim in this difficult process, Hashem was teaching the metzora that while there may be certain things in his life that indeed must be scrutinized and corrected, the process must occur against the backdrop of Hashem's unconditional love and His yearning for a relationship with each member of the Jewish nation, regardless of his or her past deeds. As serious and somber a process as it may be, teshuvah must be carried along by "mayim Chayim", living waters of excitement, yearning, and the confidence that everything can be fixed, and that there is no despair in the world at all.

THE HEAL BUTTON

Rabbi Yoel Klein

The easiest answer for a headache is Advil. The simplest answer to skin issues is to find the right moisturizer. Right? Yet the Torah, which constantly refocuses our reality towards truth, teaches us in this week's parsha that these approaches might be superficial and short lived at best.

We find the metzorah, who seems to have some sort of super contagious skin disease that must be quarantined lest he continue to spread it to the larger masses. Yet we are taught that the actual source of this condition is rooted in the spiritual problem of lashon hara. The mirrored and interrelating worlds of the physical and spiritual are manifesting in a sort of leprosy that requires an embarrassing separation from human contact as a reunification of oneness for the afflicted person and those he's damaged with his words.

Such an approach to physical ailments can be seen from the Netziv, who was known to be very healthy even into his old age. However in his later years he caught a stubborn illness and that just wouldn't go away. Finally relenting to the pleas of his family, a doctor was called in. After a thorough examination the doctor diagnosed exactly what the issue was and gave him a prescription to treat it. Right after the doctor walked out, the Netziv tore up the prescription. His family was astounded and so he explained. "A pain only comes to help a person address a spiritual issue in life. Throughout my years I was always able to figure out based on the location of the pain what Hashem was trying to tell me to fix, and rectify it. This time however I just couldn't grasp exactly from where the pain was originating and I therefore couldn't fix it. Now that this good doctor said that it's from this particular part of my body, I will be able to do the internal work to better myself, thereby releasing my body from the pain itself.

As the gemara (brachos 5b) relates about Rav Huna who had 400 barrels of wine go sour and turn into vinegar. After the chachmim helped him realize his mistake, stemming from a monetary issue involving grapevines (the forbearer of wine), he took it upon himself to rectify the matter immediately. There are two versions of what happened next. The first is that his vinegar miraculously turned back into wine. Or that the price of vinegar spiked suddenly, bringing his 400 barrels back to their original value.

This again teaches us to dig deeper into the source of our difficulties and fix them from a higher plane. These pains we are describing don't have to be all that intense. As the gemara states that digging your hand into your pocket for a dime and getting a nickel is also considered pain.

This was brought when one time when Reb Nosson came to Reb Nachman with a button missing on his jacket. "Did you daven about your missing button", the Rebbe asked

Reb Nosson, who just stood there dumbfounded. It never even crossed his mind to daven over such a trivial matter. "Hashem is not there in the button trying to tell you something?" Continued the Rebbe. "If you don't get the hint at the button level, next it could be your sleeve and if you still don't get it, then it could be your arm. Why not figure it out now when it's just a jacket button?"

Interestingly enough we can see this alluded to in a beautiful way from an almost disturbing passuk in Tehillim. When describing the retribution that will eventually be taken against the evil Babylonians it says (chapter 137) "Praiseworthy is he who grabs and smash's the infants against the rocks". While it's true that they were absolutely viscous towards us and that they deserve to be punished, do we need such a vivid description of its cruelty? If, however, we take it on more figurative level, we see amazing things.

Taking physical enemies and hardships as representations and reminders of more internal concepts that need repair, an "infant" would be telling us to grab an issue when it's still

a button. Don't wait for it to be a rotators cuff. Then when we look how to deal with it, we see two things. First off-grab it. Fully grasp the issue. When we become conscious of the difficulty, only then can we begin to fix it. No more running, and no more hiding. Face your pains, whether physical or emotional and feel them, in all their glory. Grab them, recognize them and then- smash them against the rock, or Hashem. Open all the channels of communication and say- "Hashem I see, feel

and understand this pain I am going through. It seems to me that it might be because of this spiritual issue. Please help me, I'm trapped and have almost no hope of getting out. Maybe there are a thousand helpers in the world with amazing answers, but please kindly and clearly lead me to them so that I can fix this issue and regain my full thriving inner and outer health today!"

This same idea can help us understand a glaring question about the name of our forefather Yakov. In yiddishkeit we know that a name is much more than a label necessary for identification purposes. It actually holds within it the entire spiritual DNA of the soul. Which then raises the powerful question of why one of the holiest men to live, Yakov, was named so because he came out of the womb holding onto the heal of his wicked brother Esav? In lieu of our new perspective on difficulties, it makes perfect sense. We see that darkness is actually a flashlight towards inner growth, and that true greatness can only be reached through facing the issue, grabbing onto it, and transforming it to light. May we all follow in the footsteps of our forefathers whose very essence lived by this, and see only healing and unity in every moment of our lives. Have a great Shabbos! 🌻

שלושים יום לפני החג שואלין ודורשין בהלכות החג

הרב מאיר שולביץ

שאלה: כתב הבית יוסף בסי' תכט בטעם השיטה הסוברת שדין שואלין ודורשין שלושים יום קודם זה רק ביו"ט של פסח, דטעמם כיון שהלכותיה מרובות שיש בה איסור חמץ והגעלת כלים, וצ"ע דהרי מקור לדין זה בגמ' פסחים ו' ע"ב הוא ממה שמשנה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני והרי בפסח שני אין שם איסור חמץ ודיני הגעלת כלים.

תשובה: במגן האלף כתב שכוונת הב"י בזה שיעקר התקנה היתה משום קרבן פסח שנצרך לכך ל' יום, אלא דאפילו בזה"ל דליכא קרבן השאירו את התקנה של ל' יום משום ריבוי ההלכות והדינים שיש בפסח. (וע"ע בס' שארית יעקב דרוש לשה"ג עמ' קג). ובשו"ת ציץ אליעזר (חי"ח סכ"ח) תירץ דמשמע דמשה רבינו האריך בהלכות קרבן פסח שני וכמש"כ תוס' בפסחים דמ"ח לא היה צריך להאריך אלא לומר אל תעשו פסח ותו לא ומכך ראה שיש ללמוד ל' יום.

טעם השם 'שבת הגדול'

שאלה. הנה שבת הגדול נקרא ע"ש הנס הגדול שהיה בשבת זו (שקשרו את הכבשים למיטותיהם והמצרים חרקו שן ע"כ), וצ"ע הרי כל חג הפסח הוא על הנס הגדול של יציאת מצרים וכל המכות שעשו למצרים, א"כ מה המיוחד בנס הזה שהיה בשבת זו שמציינים אותו כהגדול, אפילו יותר מניסי פסח עצמו.

תשובה.

להבדיל ממה שכתוב לגבי ספירת העומר, ממחרת השבת תספרו חמישים יום ושם הכונה (כמו שביארו חז"ל לאפוקי מהצדוקים) למחרת יו"ט, א"כ כאן חז"ל תקנו לומר זה שבת הגדול שבת שהיא שבת ממש-אמנם עכ"פ קושייתנו היא למש"כ בטור והראשונים שבת הגדול נקרא ע"ש הנס הגדול.

ד. י"ל ע"פ הא דאיתא בתנחומא (הובא בב"י), דעיקר הנס היה במה שהיו הבכורות הורגין באומה שלהם על שלא רצו לשלח לישראל אחר שהתרו בהם שהקב"ה מכה הבכורות, וכמ"ש 'למכה מצרים בבכוריהם', והנה עיקר נס מצרים היה במכת בכורות שהפלה ה' בין טיפה לטיפה, והיה בכבודו ובעצמו וכו', וכאן בשבת הגדול מתו מהם הרבה ע"י בכורות, ולכן יש מעלה מיוחדת בנס של שבת זו. ה. עו"ל, משום דעיקר גאולתן של ישראל מצד מה שמסרו נפשם על המצוות, וכמ"ש ואומר לך בדמיי חיי, היינו דם פסח ומילה, והנה בזה שקשרו למיתתן היה ג"כ מסירות נפש, וע"י שמסרו נפשם זכו להנס הזה שלא נגעו בהם המצריים לרעה, ובזה היו בטוחין ישראל שהועיל להם מסירות נפשם גם עבור ליל פסח עצמו שיבוא אחר כך, היינו לכשיתנו דם הפסח במשקוף וכשימולו עצמם, שלא יהא לחינם, וזה היה להם האות תחילה במה שהיה באותה שבת שקודם לכן.

א. בדרשות חתם סופר לשבת הגדול (ח"ב דף רנג ע"ד) כתב שבת הגדול שבו נעשה נס גדול, כי כל ניסי מצרים לא היו נס גדול של חסד אלא נס גבורה במדת הדין להכות המצרים, אבל יותר טוב נס גדול שהתפלל מרע"ה בגדול זרועך ידמו כאבן, ולא בחרב וחנית ובמיתתם כי אם ידמו כאבן, וכזה בשבת הגדול יום קניית קרבן פסח שהמצריים ראו ושתקו וזה נס גדול.

ב. ובשפת אמת פירש שעד יציאת מצרים לא היה לשבת אלא מטרה אחת, להזכיר את בריאת העולם ע"י השי"ת, כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ, אבל מיציאת מצרים ואילך נתוספה לשבת עוד מטרה, להזכיר את הנס של יציאת מצרים, וזכרת כי עבד היית במצרים ויפדך ד' אלקיך משם, נמצא שגדלה יותר מצוות השבת וזהו שבת הגדול.

ובצפנת פענח להמהרי"ט מביא בשם אביו המבי"ט שהטעם הוא לפי שבכל מוצאי שבת היו חוזרים לעבודה, אבל בשבת זו לא חזרו להשתעבד במוצאי שבת, לכן נקרא גדול כלומר יומא אריכתא.

ג. בספר הליכות שלמה (מדברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל) שנקט באמת שנקרא הגדול לא מחמת הניסים, אלא כדי

התחלת בדיקת חמץ בכיסי בגדי

יו"ט, א"כ כאן חז"ל תקנו לומר זה שבת הגדול שבת שהיא שבת ממש-אמנם עכ"פ קושייתנו היא למש"כ בטור והראשונים שבת הגדול נקרא ע"ש הנס הגדול.

ד. י"ל ע"פ הא דאיתא בתנחומא (הובא בב"י), דעיקר הנס היה במה שהיו הבכורות הורגין באומה שלהם על שלא רצו לשלח לישראל אחר שהתרו בהם שהקב"ה מכה הבכורות, וכמ"ש 'למכה מצרים בבכוריהם', והנה עיקר נס מצרים היה במכת בכורות שהפלה ה' בין טיפה לטיפה, והיה בכבודו ובעצמו וכו', וכאן בשבת הגדול מתו מהם הרבה ע"י בכורות, ולכן יש מעלה מיוחדת בנס של שבת זו.

ה. עו"ל, משום דעיקר גאולתן של ישראל מצד מה שמסרו נפשם על המצוות, וכמ"ש ואומר לך בדמיי חיי, היינו דם פסח ומילה, והנה בזה שקשרו למיתתן היה ג"כ מסירות נפש, וע"י שמסרו נפשם זכו להנס הזה שלא נגעו בהם המצריים לרעה, ובזה היו בטוחין ישראל שהועיל להם מסירות נפשם גם עבור ליל פסח עצמו שיבוא אחר כך, היינו לכשיתנו דם הפסח במשקוף וכשימולו עצמם, שלא יהא לחינם, וזה היה להם האות תחילה במה שהיה באותה שבת שקודם לכן.

שאלה. יש לעיין במי שנמצא בתחילת ליל בדיקת חמץ מחוץ לביתו והנה הרי תקנו שיבדוק החמץ בתחילת הלילה, האם יש לו עצה שבינתיים יבדוק כיסיו, או לא כיון דאין מברך על בדיקת כיסיו אלא על הבית, עדיף שיבדוק הכיסים אח"כ כדי שיהיו בכלל הברכה של ביתו, ולא עכשיו שלא ברך ע"ז, ואולי הברכה שאח"כ מברך על ביתו מועיל למפרע גם על כיסיו, כמו דמברכין על טלית גדול, ופוטרים למפרע הטלית קטן. ויתכן דהתקנה לבדוק בתחילת הלילה היא על הבית, וא"כ בדיקת הכיסים לא מהניא לזה. תשובה.

במגן האלף (סי' תלו אות ט) ובחיי אדם כלל קיט סי"ח ובחק יעקב סי' תלו סקי"ז מבואר דעיקר המצוה לבדוק ולבער החמץ מהבית ממש, ואין ראוי לברך על בדיקת כיסים לחוד, ומי שאין לו חדר לבדוק, ורק בודק כיסים אין לברך, דכיון דאין עיקר מצות הבדיקה בזה, לא תקנו ברכה על כך. ועי' בספר שבות יצחק (פ"ד אות ב).

ומה שדן בזה הגר"ש שלזינגר בקונטרס מנחם משיב נפשי. שנקט באמת שנקרא הגדול לא מחמת הניסים, אלא כדי להבדיל ממה שכתוב לגבי ספירת העומר, ממחרת השבת תספרו חמישים יום ושם הכונה (כמו שביארו חז"ל לאפוקי מהצדוקים) למחרת

TAZRIA

Rabbi Yoel Domb

In this week's parsha, the Torah details the sacrifices brought by a woman who has given birth, including the obligation to offer a pair of doves. It once happened in Jerusalem that the price of a pair of doves rose to a gold dinar, which was far above the regular price. Rabbi Shimon Ben Gamliel promptly entered Beis Din and taught that if a woman had five children she is only required to bring one offering and may then partake of sacrifices. At this point the price of a pair of doves fell to a quarter of a silver dinar each. (Mishnah, Kerisus 4:7)

At first glance it appears that Rabbi Shimon contravened a Torah law for the welfare of society. Rashi (Rabbi Shlomo Yitschaki, 1040-1105) explains that this was a temporary enactment. Rabbi Shimon feared that woman would be discouraged from bringing their obligatory sacrifices due to the high price and this could lead to their eating other sacrifices while impure. He therefore intervened and forced the prices down so that these sacrifices would continue to be brought.

The Talmudic sage Shmuel adopted a similar tactic to protect consumers against price gouging for earthenware pots. Many people followed the opinion that earthenware pots in which Chametz was cooked before Pesach cannot be used again after the holiday, and consequently bought new pots after Pesach. (During Pesach the custom was to cleanse the other pots which could be ritually cleansed and use them.) The vendors sensed the surge in demand for earthenware pots after Pesach and naturally raised their prices. Shmuel was disturbed by this price hike and threatened the vendors that unless they reduced their prices he would issue a ruling that the old pots could be used after the festival. This caused an immediate drop in prices of earthenware pots.

The sagacity displayed by these prominent leaders reflects

a finely tuned moral concern for economic exploitation and a willingness to use their legal clout to combat such injustice. The Torah's concern for the weak and down-trodden found its expression throughout history in the economic sphere, as Rabbis often intervened to prevent monopolies from charging unnecessarily high prices. In the seventeenth century the Gentile fisherman created a cartel on the price of fish in Moravia, causing great distress to Jews who have a custom of eating fish at their Shabbat meals. The Tsemach Tsedek, the leading halachic authority at that time, took the drastic measure of pronouncing all fish "treifa" (unfit to be eaten) for that week and the monopoly disappeared. (responsa Tsemach Tsedek (1)no.28)

In our own times Rabbi Simcha Alter, the Gerer Rebbe, realized that apartment prices in Jerusalem and Bnei Brak were becoming prohibitively expensive. He also noticed that weddings were becoming very lavish and the halls were taking advantage and charging steep prices. Rabbi Alter decided to establish Takkanot (regulations) which would enable less affluent people to purchase an apartment and have an affordable wedding party. The first regulation put the maximum permitted cost of a wedding at 8,000 dollars, while the second allowed couples to purchase an apartment worth 40,000 dollars or less. This latter decision forced his Chasidim to leave the costly towns and search for cheaper housing, and as a result of this they set up flourishing communities in Chatzor, Arad and Ashdod.

Perhaps it is time to follow in the footsteps of our sages and initiate a ceiling on prices for Pesach items before we are forced - in the spirit of the Tsemach Tsedek's dramatic decision- to declare them Chametz and refrain from buying them until the price becomes more reasonable. 🌻

ברכת ברזכים הבאים

נשלחת למשפחת סגל היקרה

בואה להתגורר בשכונתנו

שיהיה לכם ישוב טוב, התחלה נפלאה, והתחדשות מקסימה!
אנו רוצים להזכיר לכם, כי בכל מה שתצטרכו, ברגעים מרגיזים של הסתגלות
- אנחנו אתכם תמיד!

בני קהילת ראש הגבעה

התנערי מעפר קומי

הרב אלימלך קארפ שליט"א

בפרשת השבוע פרשת מצורע כתוב (ידג) והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע. בכרם צבי להג"ר צבי הירש פרבר זצ"ל העיר על סיום הפסוק "מן הצרוע", שהרי פשוט שרפואת הנגע התחולל במצורע, ושני מילים אלו מיותרות. ומיישב הנ"ל עפ"י מדרש ב"ר (עהא) על הקרא בישעיה התנערי מעפר קומי שבי ירושלים, אמר רב אחא כהדא תרנגולתא דמנערה אגפה מן קטמא עד כאן. משל המדרש הוא לתרנגולת שנתלכלכה בעפר שאפילו חובטין אותה במקלות לא יועיל, אך אם היא בעצמה מתנערת מיד נופל אפרה. כמו כן בתוכחה ומוסר כשהאדם עצמו מתעורר להתנער מעפריותו והבליו מועיל זה יותר מכל התוכחות וכמו שאתי בברכות (דף ז). טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקיות. והכוונה, הכנעה שבא מלבו של אדם עצמו היא יותר ממאה מלקיות. וזוהו מיישב הכרם צבי מה שהפסוק מסיים מן הצרוע, כי עיקר הרפואה היא במה שהחוטא עצמו דהיינו המצורע מתעורר לשוב בתשובה. אך מלבד זה העיר בשפת אמת (תרמו לקוטים) שסדר הכתוב הוצרך להיות והנה נרפא הצרוע מן הצרעת. ומבאר השפ"א דסדר הקרא מלמדינו שלא המצורע בלבד נטהר אלא שאם חזר בתשובה יש תקנה ורפואה לנגע עצמו שנהפך לטובה (וכמו שמבואר בספרים דמדרגת אין למטה מנגע המבואר בזוה"ק הופך למדרגת אין למעלה מענג, חילוף האותיות) ולפי מה שביארנו הרי מיושב בפשיטות דאם כפי הערת השפ"א לשנות סדר הפסוק לא היינו למדים שהתשובה צריך לבא מהתעוררות המצורע עצמו.

אך עדיין צ"ב מדוע דוקא במצורע גילה הקרא דבר זה שעיקר המועיל בתשובה הוא בהתעוררות עצמו ולא גילה כן בשאר חטאים. התשובה לזה, נראה מבואר במדרש כאן בתחילת הפרשה (טזא) שכתב דשולח מדנים בין אחים שע"י הוצאת שם רע גורם לסכסוך זה קשה מכולם. וכמו כן מקרבנו של המצורע שהוא צריך להביא עץ ארז ואזוב מבואר במדרש תנחומא וז"ל הארז הזה אין גבוה ממנו, ולפי שהגביה עצמו כארז בא עליו צרעת. ובהמשך המדרש דהאזוב אין באילנות שפל ממנו, ולפי שהשפיל עצמו לפיכך מתרפא ע"י אזוב. נמצינו למדים בשורש הלשון הרע והצרות עין והחמדת ממון אשר בעיקר מחמתם באים הנגעים כפי שביאר הכלי יקר בפרשת תזריע מקורם בגסות הרוח.

מעתה, הרי עוון גסות הרוח עיקר תשובתו להשפיל עצמו כארז הוא צריך לבא ההכרה מהאדם עצמו שאין לו במה להתגאות, והוא זה שצריך לחדש תחבולות של סיבות שאין לו במה להתגאות. זאת אומרת שבפרט בגסות הרוח אך גם בשאר מדות עיקר התשובה צריך לבא מתוך האדם עצמו כמשל המדרש של התרנגול המתנער עצמו מעפר. לא כן בשאר חטאים אשר בלי התעוררות האדם עצמו ורק בתוכחת חכמים יוכל לבא בקלות לתשובה. ולסיום, בעין טובה או רעה, בנפש שפלה או רחבה, ורוח גבוהה או נמוכה, על האדם עצמו להתנער מבית מדרשו של בלעם ולבחור מקומו להיות תלמיד בבית מדרשו של אברהם אבינו.

"וכד אכל יחצה אחת משלש מצות ואין ברכה עמה"

מהתוך יוצרות לשבת הגדול

הרב משה יונה הרטמן שליט"א

שכ' וז"ל כי הזכיר במצה שתהיה לחם עני כי צוה במצה לזכור שיצאו בחפזון. והוא עוני זכר כי היו במצרים בלחם צר ומים לחץ והנה תרמוז לשני דברים וכו'. מב' בדברי הרמב"ן דיש במצה ב' זכירות, חדא, שיצאו בחפזון, ועוד כי הוא הלחם דאכלו אבהתנא במצרים. וכ"ה מפורש בהגדה. ונמצא ב' קיומים נפרדים באכילת מצה, זכר לעני וזכר לחירות. ואשר לפי"ז נראה, דהא דתקנו לעשות יחץ, ולא ליקח מעיקרא פרוסה, הוא להורות על ענין זה, כי במצה, יש ב' ענינים. א' זכר לעני ושעבוד, וא' זכר לחירות. וע"כ חוצים את המצה, ע"מ לעשות מצה אחת שתיים, כיון שיש קיום של ב' הזכרונות. ואין הכוונה, דהפרושה מורה על העניות, ומצת האפיקומן מורה על חירות. דהרי אומרים מצה זו שאנו אוכלים על שום מה וכו', ונוהגים להורות על המצה שלפנינו, שהיא הפרושה. אלא הכוונה, דע"י מעשה יחץ, מורה שיש במצה ב' ענינים.

ודייק מכאן מו"ר הגאון רבי חיים יצחק הכהן קפלן שליט"א דמשמע שהיה מקום לברך על מעשה של 'יחץ', ולכא' הוא פלא, מה ברכה שייכא ביחץ, דלכא' לא בא אלא על מנת לעשות פרוסה. וצ"ע. ואכן יש להסתפק באחד שהביא פרוסה, האם סגי בהא, או דלמא, דיש לעשות מעשה מסוים זה של 'יחץ'. ובפשטות מהא שנקטינן כאחד מסימני הסדר, סימן זה של 'יחץ' משמע דיש קיום מסוים בהאי יחץ, ולא רק כהיכי תמצוי לפרושה. וצ"ב מהו מעשה זה של יחץ. עוד יש להראות מפורש בראשונים דהוא זה ענין במעשה מסוים של יחץ, דיעוי' בהגהות מימוניות בנוסח ההגדה (שבסוף הל' חמץ ומצה) באות ז' שכ' ובוצע שניה למשמרת נתונה וכו', וכן כתב ראבי"ה ואין כאן משום אין מעבירים על המצות וכו'. ולכא' אם כל המעשה יחץ הוא רק עבור הפרושה, מה שייך לדון משום אין מעבירין על המצות. ולכא' מדברי הראבי"ה שבהג"מ מוכח דיש קיום מסוים בהאי מעשה של יחץ. ויש לבאר בזה ובהקדם דברי הרמב"ן בפר' ראה (פט"ז פ"ג)

והגדת לבנך

הרב שמחה גרופמן

גבוה או נמוך ?

“אתה רוצה לראות כמה אני גדול?”
האיש הופתע מעט. מעולם לא שמע
מישהו מתרברב בצורה כזו.
“בסדר.”

“הסתכל איך אני אוכל את האוכל הזה.”
המתרברב זלל כריך עבה וגמע במהירות בקבוק שתייה.
“נו, מה אתה חושב על זה? גדול, אה?”
האיש היה מעט נבוך.

“הפה שלי לעס את כל האוכל הזה. הוושט
העביר אותו לקיבה. כעת מיצי העיכול שלי
מטפלים באוכל, ומפרידים ממנו את החומרים
שהגוף שלי זקוק להם. מערכת העיכול מעבירה
אותם לאיברים המתאימים, ומפרישה את הפסולת.
האין זה מבצע אדיר?”
“כן, אבל...”

“הסתכל בזקן ההוא שם. הוא בקושי יכול לאכול. הי,
זקן! אתה רוצה כריך גדול ומשביע? אני בטוח שאתה
רוצה, אך אתה לא יכול לאכול אותו כי אתה זקן מדי.
תאכל את הלב במקום זה.”

הצופה הזדעזע. כיצד יכול אדם להיות כל כך מנותק
מהמציאות? האם הוא באמת מתגאה בקיבה שלו? הקיבה היא
אמנם יצירה נפלאה, אך אין קיומה תלוי בו. ה' הוא זה שברא אותה
ונתנה בתוך אותו אדם. כיצד הוא יכול להתגאות בה כל כך?
סיפור זה הוא דוגמה קיצונית לסוג של מידות רעות שיכולות
להביא צרעת על האדם. תהליך ההיטהרות מטומאת הצרעת
כוללת הבאת עץ ארז ואזוב. הארז הוא עץ גבוה, והאזוב הוא עשב
נמוך. רש"י מסביר שהמצורע התגאה כמו עץ ארז, ולפיכך כדי
להיטהר עליו להשפיל עצמו כמו אזוב.

השפת אמת מעמיק בזה עוד יותר. מדוע על המצורע להביא עץ
ארז? האין זה מספיק שיביא את האזוב, שיזכיר לו שעליו להיות
עניו? התורה באה ללמד אותנו שדווקא ההתגאות שלו היא הדבר
השפל. הוא מתגאה על שום דבר, וזו מידה שפלה מאוד. ולהיפך:
הענווה היא דווקא המידה הנעלה ביותר. בתפילת שחרית אנו
אומרים “משפיל גאים ומגביה שפלים”. אם ה' התכוון מלכתחילה
להגביה את השפלים, מדוע השפיל אותם? ה' עשה זאת כדי
שאותו אדם תמיד ישמור על תכונה של שפלות; שתמיד יבין שהוא
בעצם כלום, ושכל גדולתו והשגיו באים מאת ה'. זוהי הענווה
האמיתית. וכן בעניין “משפיל גאים”. הגאים נופלים בגלל גאוותם.
זוהי המידה השפלה ביותר – להגזים בחלקך בהישגים שהשגת.
אותו אדם חסר דעת בסיפור באמת חשב שהוא זה שמפעיל את

קיבתו שלו. בכל תופעה של
גאוון בלתי מוצדקת יש משהו
מסוג
זה של סיכלות.

מדור אחודה חידה חידות על פסח

א שאלה. מי שאינו יכול לשתות למצוות 4 כוסות- יין או מיץ ענבים
כי מזיקו-מה יעשה ?

ב שאלה. ליל הסדר חל בליל שבת- למר לוי יש כסף לקנות
נר לשבת או יין ל-4 כוסות מה נפסוק לו לעשות?

ג שאלה. חיים רוצה לשתות יין או מיץ תפוחים בין הכוסות.
בין איזה כוסות נאמר לו לשתות- בין הכוס הראשונה לשנייה
או בין הכוס השנייה לשלישית?

ד שאלה. האם לכתחילה יכול שלומי לאכול מלפפון או צנון
לכרפס- וחזרת (כריין) למרור? ומה יהיה הדין אם יש לו רק
חסה גם לכרפס וגם למרור?

ה חידה. איזה דבר אנו אוכלים בליל הסדר בעיקר לשם דבר
אחד, אבל הסיבה שלוקחים את המין המסויים הוא לרמז דבר
נוסף.

ו חידה. מי היה הראשון שסיפר ביציאת מצרים.

ז חידה. איזה דין הלכתי בהלכות פסח ביארו הפוסקים את
טעמו מחמת דרוש לגבי היצר הרע.

ח חידה. היכן יש לנו שאלה ותשובה כנגד שאלה ותשובה
אחרים.

ט חידה. איזה דבר טוב יצא לנו מכך שהיינו עבדים לפרעה.

י חידה. היכן אנו רומזים בליל הסדר ששמירת התקנות דרבנן
הצילה את ישראל בימי גלותן.

כללי השתתפות: את התשובות ניתן לשלוח למייל - chida@rhshul.org
עד ר"ח ניסן, כל תשובה היא מזכה בזכות להכנס להגרלה ע"ס 500 מידי
חודש, 2 פרסים יוגרלו בין שולחי מדור משיב כהלכה, המדור מתפרסם גם
בעלון נוסף, נא לשלוח פרטי השולח יחד עם התשובות, לפרטים נוספים ניתן
לפנות במייל. גם ילדים ששמעו את התשובות מגדולים יכולים לשלוח.

To sponsor the weekly newsletter Leilu Nishmas A loved one, or to join the mailing list, Email: info@RHShul.org
המעוניין להקדיש הגליון לעילוי נשמת או לרפואת וכדומה, או לקבל את הגליון בדוא"ל, ישלח מייל ל - info@rhshul.org
www.rhshul.org • Midbar Sinai, Givaat Hamivtar, Yerushalaim • 0587162088
מדבר סיני גבעת המבתר ירושלים